

Model tanku Leopard 2 s elektrickým pohonem – malorážka s dálkovým ovládáním

UDĚLEJ si sám

Muzeum Policie ČR pořádá od 4. září 2007 do 31. ledna 2008 unikátní výstavu „Amatérsky upravované a podomácku vyráběné zbraně“. Nic takového – alespoň v tomto rozsahu – v ČR a možná ani v zahraničí nikdy nebylo k vidění, a tak si všichni zájemci o zbraně určitě přijdou na své. Nás výstava inspirovala, abychom se trochu blíže podívali na fenomén domácí, zakázané a zpravidla trestné výroby palných zbraní v minulosti i v současnosti.

„Doma vyráběné zbraně? To už dávno není problém,“ bývá první odpověď kohokoli, včetně policistů. „Tak za totality, to se k normálním zbraním skoro nikdo nedostal. Ale dneska přece každý může jít a zbraň si koupit, legálně, nebo načerno! Proč by se namáhal?“

Profesor MUDr. Miroslav Hirt, CSc., z Lékařské fakulty brněnské Masarykovy univerzity, který má za sebou hezkých pár let soudnělékařské praxe, je téhož názoru. „Naše zkušenosti v tomto směru jsou naprosto minimální,“ řekl po chvilce přemýšlení. „Mnoho a mnoho let zpátky se vůbec nemohu upamatovat, že by někdo s takovouto zbraní spáchal trestný čin na jiné osobě nebo ji obrátil proti sobě.“

Brněnský Ústav soudního lékařství si uchovává menší, ale zajímavou sbírku zbraní souvisejících s případy, kterými se zdejší lékaři zabývali. Jsou mezi nimi i zbraně evi-

Pavla Šmejkal jsme v Muzeu Policie ČR zastihli při přípravě zbraní na výstavu „Amatérsky upravované a podomácku vyráběné zbraně“. Muzeum sídlí na adrese Praha 2, Ke Karlovu 1. Otevřeno je denně mimo pondělí od 10 do 17 h. (tel. 974 824 862, e-mail muzeum@mvcz.cz, www.mvcz.cz/muzeum)

dentně zhotovené podomácku. Kustod sbírky a preparátor ústavu Jiří Merlíček nám ale naznačil, že zřejmě nejmladší je mezi nimi jednoduchá ohnutá trubka, kterou někdy na počátku padesátých let minulého století kdosi použil k sebevraždě. Ostatní exponáty pocházejí z doby ještě starší...

Zdálo by se, že pravdu mají ti, kdo domácí výrobu zbraní nepovažují za problém, ale skutečnost přece jen není tak jednoduchá. Profesor Hirt si neuvědomil, nebo v jednotlivých případech se to vlastně ani nemusel dozvědět, že je tu jistá skupina zbraní, které jsou v zásadě shodné s moderními výrobky, ale přesto musí být řazeny do kategorie podomácku vyrobených nebo

alespoň upravených či dokončených. Tuto skupinu lze dělit na dvě kategorie.

Do první kategorie patří samonabíjecí pistole, zejména CZ 75 ráže 9 mm Luger, které se v počtu snad několika desítek kusů nacházejí v policejních sbírkách zbraní u Kriminalistického ústavu Praha a u jednotlivých krajských odborů kriminalistické techniky a expertiz. Všechny tyto zbraně pocházejí z trestné činnosti, přinejmenším nedovoleného ozbrojování. Na první pohled se nijak neodlišují od standardně vyrobených pistolí, většinou mají i obvyklé firemní popisy, avšak při bližším pohledu zjistíme, že nejsou na hlavních částech označeny výrobními čísly a ani předepsanými ověřo-

Sebevražedná zbraň, předovka ze sbírek brněnského Ústavu soudního lékařství. Někdy na počátku padesátých let minulého století majitel ohnul ocelovou trubku, do „hlavně“ vyvrtal jednoduchou zátravku, nasypal černý prach a sekané olovo. Hlaveň přiložil pod bradu, žhavý konec cigarety na zátravku – a uštělil si hlavu.

O úpravě vzduchovky na malorážku uvažoval nejdříve kluk

CZ 75 bývá standardně označena výrobními čísly na rámu, závěru a nábojové komoře hlavně, vše na pravé straně pistole. Tady však výrobní čísla nejsou a nebyla.

Major Mgr. Jan Kopecký s dokonale fungujícím podomácku vyrobeným samopalem

vacími značkami Českého úřadu pro zkoušení zbraní a stříla. Jak kriminalističtí experti prokázali metalograficky, čísla ani značky tam nikdy nebyly, a není tak možné, že by je někdo následně odstranil „pilníkem“. Tyto zbraně nemohly projít legálním trhem. Vznikly z továrně vyrobených součástí, které někdo ukradl v České zbrojovce Uherský Brod ještě předtím, než byly před konečnou montáží označeny výrobními čísly.

Takové dokončovací operace a navíc u relativně většího počtu zbraní nemůže provádět jen tak nějaký amatér. V první polovině devadesátých let však na Uherskobrodsku existovala – a byla policií odhalena – přinejmenším jedna skupina zločinců, kteří krádeže ve zbrojovce „zevnitř“ a dokončování zbraní v domácích dílnách prováděli na organizovaném základě. Zbraně pak přes prostředníky dodávali zájemcům z podsvětí doma i v zahraničí. Těžko odhadovat, kolik pistolí se takhle podomácku vyrobilo, ale v nejhorším případě jich mohlo být i několik stovek.

„To už ale dávno není možné,“ řekl nám

Ing. Kamil Ružák, bezpečnostní ředitel České zbrojovky a. s., Uherský Brod. „Během uplynulých let jsme investovali mnoho milionů korun a po důkladných konzultacích s Policií ČR jsme vybudovali sofistikovaný bezpečnostní systém, kte-

rý zahrnuje režimová pracoviště a sklady s kontrolou vstupu, mechanické a elektronické zabezpečení jednotlivých objektů a široce rozvětvený systém televizních kamer. Ten nám ve dne v noci poskytuje dokonalý přehled o všech kritických mís-

Zvláštní skupinu představují zbraně s tlumiči hluku výstřelu. Tlumiče se podomácku mohou vyrábět k ryze zločinným úmyslům – ať už má jít o vraždu, loupež, nebo „jenom“ o pytláctví. Na druhém konci spektra případů si třeba jenom kluci libovolného věku chtějí zkusit, jak vypadá taková rána, „kterou není slyšet“.

Stopy „záplatování“ mohou být patrné až po odstranění povrchové úpravy. Vysokou míru nebezpečnosti tohoto jednání, jehož pachatele se kolikrát ani nepodaří odhalit, nemá smysl zvláště zdůrazňovat.

Jak nám řekl major Mgr. Jan Kopecký, vedoucí oddělení OKTE pražské policejní správy, neméně nebezpečnou kategorií představují volně prodejné plynovky nebo „poplašáky“, podomácku upravené k ostré střelbě. Tyto úpravy mají tradici ještě z doby před druhou světovou válkou.

Ve své primitivnější formě upravená zbraň představuje největší nebezpečí pro střelce a jeho nejbližší okolí. Plynovky jsou totiž konstrukčně a materiálově řešeny tak, aby z nich nešel vystřelit ostrý náboj a aby případně k tomu směřující úpravy byly co nejobtížnější. Major Kopecký se však v několika případech setkal s dokonaleji upravenými zbraněmi, které podle jeho názoru pocházely z řemeslně a technologicky vybavených – a pravděpodobně i organizovaných – ilegálních dílen. Ty jako by se zaměřovaly na přestavbu většího počtu zbraní jednoho nebo několika typů.

Balističtí experti odboru kriminalistické techniky a expertiz v Praze každoročně zkoumají kolem 600 až 700 zbraní zajiště-

tech v celém podniku, samozřejmě i se záznamem. Bezpečnostní systém se dál průběžně zdokonaluje, abychom zbraně a jejich součásti v maximální představitelné míře zabezpečili proti krádežím. V téhle chvíli nevím, co by se ještě dalo udělat navíc. Jistě, lidé jsou vynálezaví a za nikoho nemohu dát ruku do ohně. Ale aby se zbraň nebo součásti ztrácely systematicky, to je vyloučeno, a hlavně věřím, že bychom na to hned přišli.“

Asi to tak bude, protože tyto zbraně se dnes objevují už jen výjimečně a také policisté připouštějí, že by spíš mohly pocházet ze starých „zásob“ u pachatelů.

Druhou, a bohužel stále aktuální kategorií „novodobých“ podomácku zhotovených zbraní představují výukové pomůcky nebo sběratelské předměty, takzvané řezy (zbraně), opět převážně pro potřeby kriminálního podsvětí, ilegálně upravené do původní střelčické podoby. Pachatelé těží z toho, že řezy, a to i plně automatických zbraní, například samopalů, se dají celkem snadno koupit a Policie ČR je neevduje.

Úpravy do střelbyschopného stavu spočívají v doplnění odebraného materiálu, řekněme zaslepení úmyslně vytvořených „okének“. To ale technicky není nijak jednoduché, pachatelé musí mít přístup k nejmodernějším technologiím nebo k některým originálním, popřípadě náhradním součástkám. K tomu je nezbytná součinnost více osob, zpravidla na organizovaném základě. Vyskytují se i jednoduché, hrubé opravy, ale v jiných případech jsou konečné produkty ilegálních dílen téměř nerozeznatelné od původních továrně vyrobených zbraní.

U některých výtvorů se těžko pozná, že jde o střelnou zbraň

Pás s osmihlavňovou střelčící přezkou a podomácku vyrobenou pistolí

ných policí v souvislosti s různou trestnou činností a mezi nimi bývá deset nebo patnáct podomácku vyrobených. „Z hlediska originality konstrukce a různorodosti řemeslného zpracování jsou ale nejzajímavější zbraně vyrobené doma od začátku až do konce,“ dodává major Kopecký. „Ty se ale dnes vyskytují vzácněji. Ještě předtím bych se vlastně měl zmínit o vzduchovkách, podomácku předělávaných na malorážky.“

Tím se dostáváme ke „klasickým“, převážně primitivním a hrubým domácím výrobkům, které, pokud nejsou spojeny například se sebevražedným jednáním nebo s pytláctvím, vyvolávají spíš nostalgii nebo i úsměv. Je to ryze mužská záležitost a aspoň v některé životní etapě se jí věnoval nejen jeden muž ve věku tak od deseti do osmdesáti let. Pravda, tento zvláštní koníček prožíval největší boom v celém období totality, ale nesmíme zapomínat, že jeho kořeny jsou mnohem starší, a jak tvrdí major Kopecký, v nějaké míře přezívá i v současnosti.

V drtivé většině případů nemají tvůrci

Profesor MUDr. Miroslav Hirt, CSc.

těchto zbraní žádné zločinné úmysly. Vždyť který kluk se někdy nezahlavil nad svou vzduchovkou, jak by se jí dalo „přidat“, jak z toho udělat zbraň, která taky trochu bouchne! Je ale pravda, že tyhle předělávky vzduchovek na střelbu poplašnou nábojkou a diabolkou nebo přímo malorážkovým nábojem už jsou dnes velmi vzácné, protože není žádný problém, aby si kluk šel s tátou zastřílet na střelnici ze skutečné zbraně, kterou jim tam mohou i půjčit.

Současná výstava v Muzeu Policie ČR, byť na nevelké ploše, ukazuje víc než stov-

ku zbraní, které z větší části nejsou pouhými úpravami, ale vznikly jako komplexní „autorské dílo“ jejich tvůrců.

K nejzajímavějším exponátům patří „střílející opasek“ a podomácku zhotovená pistole, s níž se bohužel v březnu 1991 v Pardubicích zastřelil sedmdesátiletý muž, říkejme mu třeba Karel. Na jeho těle byl nalezen zvláštní opasek, v jehož přezce se nacházelo osmihlavňové střelné zařízení. Pan Karel byl za druhé světové války v kontaktu s diverzní parašutistickou skupinou nadporučíka Alfreda Bartoše. Pro tuto činnost byl pan Karel internován v koncentračním táboře, kde měl údajně zvláštní výhody, protože tam pracoval jako odborník na zbraně. Není vyloučeno, že právě tam se nějak seznámil s pověstnou střílejší přezkou SS, konstruovanou tak, že při zvednutí rukou nad hlavu vystřelí ze všech hlavňů.

Na opasku pana Karla měla svůj úchyt, dokonce opatřený pojistkou proti ztrátě, i samonabíjecí malorážková pistole, s níž její tvůrce ukončil svůj život před pamětní deskou nadporučíka Bartoše. Podle balistického posudku OKTE v Hradci Králové celková úprava opasku i pistole neodpovídá sériové výrobě, ale rukodělnému zhotovení v dobře vybavené dílně. Jak ale bylo expertizou potvrzeno, pistole střílela stejně jako přezka, naprosto bezvadně.

Naprostým technickým unikátem je také další vystavený předmět, střílejší model tanku. Ani příběh téhle zbraně není bez zajímavosti. Sedmatřicetiletý pan Jiří se dostal do hledáčku policistů, protože prý dvojici svých přátel prodal „revolver CAL 320“. Policisté se rozhodli udělat v domku pana Jiřího domovní prohlídku, i když tvrdil, že doma žádné zbraně bez povolení nepřechovává. Měl smůlu, na půdě

ve skříni našli policisté menší arzenál.

„Už v deseti letech jsem se začal zajímat o konstrukci střelných zbraní,“ vypověděl potom na policii pan Jiří, vyučený strojní zámečnick. „Od té doby jsem je sbíral, vyráběl a upravoval. Když jsem nějakou zbraň udělal, tak jsem ji nechal být, protože mě už nezajímala... Líbila se mi pistole Mauser, a proto jsem se rozhodl, že si udělám její napodobeninu,“ přešel pan Jiří k jednotlivým nálezům na půdě. „Celou jsem ji dělal sám a z hlavy, neměl jsem žádný vzor, byla na malorážkové náboje. Na půdě jsem si vyzkoušel, že střílí, a potom jsem si na ni udělal i tlumič.“ Postupně popsal, jak od někoho dostal neúplnou vojenskou opakovačku Mannlicher 1895, kterou jenom vyčistil, ale jinak s ní nic nedělal. Zato když našel na skládce torzo pistole Parabellum, vyrobil podle něj další dvě napodobeniny.

„Asi tak před dvěma roky jsem si chtěl najít jinou zálibu než střelné zbraně a začal jsem modelářit,“ přešel pan Jiří k tomu nejzajímavějšímu. „Začal jsem dělat model německého tanku Leopard 2 s elektrickým pohonem a dálkovým ovládáním kabelem. Do modelu jsem zabudoval hlaveň a zásobník, válel na poplašné nábojky. Hlaveň byla nejdřív zaslepená, ale při střelbě se ve věži usazovaly spaliny a nedal se otáčet zásobník. Proto jsem udělal novou hlaveň s větším otvorem.“ Marně kličkoval, určitě si byl dobře vědom, že ve skutečnosti vyrobil střílejší „ostrou“ malorážku s dálkovým ovládáním.

Nakonec ale pan Jiří dopadl vcelku dobře. U okresního soudu si vyslechl, že „za trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1 písm. b) trestního zákona se odsuzuje na jeden rok odnětí svobody, který se podmíněně odkládá na zkušební dobu 18 měsíců“. Jeho střílejší model tanku se

„Střílejší hola“ se dřív vyráběly i průmyslově

Trestní zákon z roku 1961 postihoval nelegální výrobu a držení střelných zbraní – pokud nešlo o samopaly nebo kulomety – až ve větším počtu, jinak to byl jenom přestupek. Od roku 1969 se neoprávněné držení jediné střelbyschopné zbraně považovalo za přečin, zatímco podle nyní platné verze trestního zákona se i v tomto případě jedná o trestný čin.

Zavařená „okénka“ na pistoli CZ 83 jsou patrná až po odstranění povrchové úpravy; hlaveň je opatřena závitěm pro tlumič

ocitl v Muzeu Policie ČR, a my nevíme nic o tom, jestli zdatný řemeslník ve své technicky velmi zdařilé „modelařině“ ještě někdy pokračoval...

„S autorem výstavy Mgr. Václavem Rutarem jsme chtěli návštěvníkům připravit zážitek, ukázat jim další zajímavosti, které máme v depozitářích,“ řekl nám kurátor sbírek Muzea Policie ČR Pavel Šmejkal. „Amatérsky upravené a podomácku vyrobené zbraně vesměs pocházejí z trestné činnosti, takže propadly v prospěch státu. Zabývali jsme se i tím, aby výstava nebyla návodná, a u zbraní neukazujeme detailní technické řešení.“

Přemysl LIŠKA

Foto autor a Václav ŠEBEK